
Elektronik Öğrenme Terimleri Dizini

Hazırlayan: **Prof. Dr. Canan Ağalar**

Düzenlenme tarihi: 14.06.2010

Ankara

EMEK e-Akademi, e-Öğrenme modeli olarak sizlerin hizmetinize sunulmuştur. e-Öğrenme, tıbbın her alanında eğitimin pek çok safhasında özellikle STE ve SMG etkinlikleri içinde yerini büyük bir hızla almaya başlamıştır.

Çok yeni olduğumuz ve pek alışık bulunmadığımız bu alanda, başlangıç aşamasında hepimiz için kısa bir fihrist hazırlandı.

e-Akademiye katkıda bulunacaklar için yararlı olabileceğinin düşüncesindeyiz.

A

Adobe Shockwave: Adobe tarafından geliştirilen bir yazılım. Shockwave yazılımını dinamik web sitelerini daha iyi ve eksiksiz bir şekilde kullanmayı sağlamaktadır.

Asenkron uzaktan eğitim: Kendi seçtiği zamanlarda basılı veya elektronik ortamların el değiştirmesi.

B

Birlikte işlerlik standartları: Öğrenme sistemlerinin birlikte çalışmasını sağlar. Birden fazla sistemin bir arada çalışmasına imkân sağlar.

C

Çevrimiçi öğrenme: Çevrimiçi öğrenme için çok farklı terminolojiler kullanılmaktadır. Öğrenenin öğrenme seviyesini yükseltmek için düzenlenmiş her zaman her yerde esnek öğrenme ortamı olarak tanımlanabilir. Sıklıkla e-öğrenme, tele-öğrenme, internetle öğrenme, web destekli öğrenme gibi farklı terimleri yerine de kullanılmaktadır. Çevrimiçi öğrenme, uzmandan uzakta olan öğrenenin materyallere erişim için teknolojiyi kullanması, bu teknoloji yardımıyla da diğer öğrenenler ve öğretene etkileşime girebilmesidir.

Ç

Çıkar çakışması-çatışması: Bir kişi ya da kurumun çok farklı yollarla ilişki içinde bulunmasından doğabilecek motivasyon değişiklikleri olması durumu. Hekimlerin tarafsız ve objektif şekilde görevlerini yapmalarını etkileyen ya da etkiliyormuş gibi gözükken ve kendilerine, yakınlarına, arkadaşlarına ya da ilişkide bulunduğu kişi ya da kuruluşlara sağlanan her türlü menfaati ve onlarla ilgili mali ya da diğer yükümlülükleri ve benzeri şahsi çıkarlara sahip olmaları hali.

D

Danışman: Akademik vasfa sahip kullanıcılara bilimsel tavsiyelerde bulunabilen kişilerdir.

Demonstrasyon: İşlemlerin ve yöntemlerin gösterilmesidir. Gör öğren metodunu kullanır. Öğretmen merkezli bir pasif öğrenmedir. Öğretmenin deneyimden çok etkilenir.

Düz anlatım tekniği: En çok kullanılan ve yardımcı tekniklerle (görseller) desteklenerek yapılan ve kalabalık dinleyici gruplara kısa sürede çok fazla bilgi aktarmak için kullanılır. Maliyeti düşük, öğretmen merkezli pasif bir öğrenme tipidir. Öğreticinin tecrübesine de bağlı olmak koşulu ile, komplike konuların aktarımında başarılıdır. Görseller ve interaktif yöntemlerle desteklenmezse aktarılan bilginin pek azı kalıcı olur.

Deneyim aktarımı tekniği ile öğrenim: Tecrübenin öğrenime katkısıdır. Farkındalılık sağlar. Tartışma gruplarının kurulabilmesine olanak sağlar. İnteraktiftir. Zaman gerektirir.

E

e-Öğrenme: elektronik ortam aracılığı ile yapılan öğrenim öğretim sürecidir. Web-tabanlı öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme, sanal sınıflar. İnternet, intranet/extranet (LAN/WAN), satellite yayınlar, interaktif TV, CD-ROM benzeri sistemlerden elde olunan öğrenme şeklinde tanımlanabilir.

Esnek öğrenim (flexible learning): Öğrenim ilişkisini kullanıcıya düzenleme imkanı tanır. Kullanıcının istediği zaman dilimi ve mekanda öğrenme olanklarına ulaşmasını sağlayan bir öğrenme-öğretim biçimidir.

F

Forum: Forumu ya da mesaj panosu, elektronik ortamda yaratılmış bir tartışma platformu ve paylaşım sistemidir. Forum alanına girildikten sonra ilgili kategori seçilir ve bu kategori bağlı olarak; Bir konu başlığı altında diğer kullanıcılar yorumlarını (cevaplarını) yazarak fikirlerini beyan ederler. Ayrıca, bir başkan yönetiminde, bir konuda, farklı fikirlerin

savunucularının söz sırası alarak konuşma kuralları içerisinde yaptıkları tartışmalara da denir.

G

Gerçek zamanlı bağlantı: İletişim eş zamanlı veya 1-2 sn gecikmeyle sağlanır. Senkron öğrenmenin en önemli karakteristiğidir.

Gerçek zamanlı veri akışı: (Streaming) Bir gerçek zamanlı veri akışı sisteminde, indirilmekte olan veri içeriği indirme işlemi bitmeden işlenmeye başlanır. Popüler kullanım alanları şunlardır: Resimlerin kısmen gösterilmesi, video yayını.

Güvenlik duvarı: (Firewall), birçok farklı filtreleme özelliği ile bilgisayar ve ağın internet trafiğini kontrol altında tutan ve güvenliğini sağlayan program.

H

Harmanlanmış öğrenme: Yüzyüze öğrenme yanında çevrimiçi öğrenme öğelerinin hibrid bir sistemde birbirlerini tamamlar şekilde kullanıldığı öğretim biçimidir.

I

ISI Web of Knowledge: Thomson Scientific's Institute for Scientific Information tarafından sunulan online akademik veritabanı olup, pek çok veri tabanı ve kaynağa ulaşım sağlayan güvenilir ve kapsamlı bir veri tabanıdır. Web of Science (Science Citation Index (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), Biological Abstracts, Index Chemicus, ve Current Chemical Reactions altında 10000 den fazla dergiyi indeksler

IP adresi: İnternet ya da diğer herhangi bir ağa bağlı cihazların, ağ üzerinden birbirlerine veri yollamak için kullandıkları adrestir. İnternet'e bağlanan her bilgisayara bir IP adresi atanır, diğer bilgisayarlar bu bilgisayara bu adres ile ulaşırlar.

J

JavaScript: Web sayfalarında dinamik içerik sağlamak ya da kullanıcıyla iletişim kurmak için kullanılmaktadır. Başlangıçta yalnız Netscape tarayıcıları üstünde çalışan JavaScript artık tüm yaygın ağ tarayıcıları tarafından desteklenmektedir.

JPEG (Joint Photographic Experts Group): Görüntü kalitesini etkilemeden resimlerin sıkıştırılması işlemidir. Dosya küçültülürken bir miktar bilgi kaybolur. Sıkıştırma oranı ile bilgi kaybı ve görüntü kalitesi bozulması aynı oranda ortaya çıkar. Standardizasyon için uluslararası organizasyonun alt komitesinin adı ile anılır.

K

Kendini sınama: Öğrencinin öğrenme hedeflerine ulaşip ulaşmadığını varsa zayıf yönlerini kendi kendine bir işletim sistemi üzerinden değerlendirebilmesine ve geri besleme alabilmesine olanak sağlayan bir sistem üzerinden gerçekleştirilen süreçtir.

Kimlik denetimi: (AUTHENTICATION) Belirli işlemlerin yapılabilmesi için sisteme daha önceden tanımlanmış bilgilerin doğrulanması ve kullanıcının kendisini sisteme tanıtmaya gerekir. Bunun için web ortamında kullanıcı adı ve şifreler kullanılır.

Konferans: Bir uzmanın bir konu hakkında, duygu ve düşüncelerini açıklamak, öğretmek amacıyla yaptığı hazırlıklı konuşmaya konferans denir. Konferanslar daha çok bilimsel konularda verilmektedir. Amaç dinleyicileri belli bir konuda bilgilendirmektir.

Kullanıcı Standartları: Kullanıcı bilgilerinin saklanması ve paylaşımını sağlar, yeterlilik ve sertifikayı tanımlar, gizlilik ve güvenliği garanti eder.

L

Link: Bağlantı, hipertekst kullanılarak internet ortamında bir başka web sayfasına geçisi sağlayan bağlantı.

M

MPEG: (Moving Pictures Experts Group) Hareketli görüntüleri sıkıştırılmaya yarayan bir grafik formatıdır. Sıkıştırma oranı durağan görüntülerde daha da artmaktadır.

Mikro öğretim: Eğiticiler için kullanılan ve yeniden öğretmeye dayalı bir sistemdir.20 dakikalık bir ders hazırlanır. Videoya kaydedilir. Dersten sonra izlenir ve yeniden düzenlenerek, tekrar ders olarak anlatılır. Bu süreçte aday hem öğretici hem öğrencidir.

O

Offline: Network'e bağlı olmayan çalışır durumdaki bilgisayardır.

Olgu sunumu: Güncel bir olay veya olgunun öğrenciye bir mantık bütünlüğü içinde sunulması, kavrama, birleştirme ve analiz süreçlerinden sonra çözüme varılmasını sağlamaya yönelik çok etkili bir öğrenim tipidir.

Okuyarak öğrenme: Düşük maliyetli ve hazırlanma için kısa süre gereken, pasif bir öğrenme sürecidir. Yöntemin başarısı için öğrencinin motive edilmesi en önemli unsurdur.

Online öğrenme: İnternet üzerinden bir network kullanılarak gerçekleştirilen öğrenme faaliyetidir.

Otantik öğrenim çevresi (Gerçeğe veya aslına dayanan öğrenme çevresi): Bu çevrede eğitim ve öğretim özellikleri gerçeği ve öğrenciler için gerçek hayatta çok karşılaşacakları durumları karşılar.

Otantik öğrenim işi (Gerçeğe veya aslına dayanan öğrenme işi): Gerçek hayat ve durumları çok sıkı biçimde taklit eden öğrenme ve öğretme işidir.

Ö

Öğrenme içeriği standartları: Öğrenme nesnelere tanımlar, öğrenme nesnelere paketler, öğrenme nesnelere sonuçlarını takip eder.

Öğrenme materyalleri: Kitaplar, kurslar, eşyalar, modeller, CD ROMlar, elektronik kaynaklar depolanabilir, indekslenebilir ve yeniden kullanılabilirler.

Öğrenim platformu: Eğitim alanı ve konu başlıkları belirli ve buna bağlı olarak çalışan internal ve external sitelerden oluşan, chatroomlardan mail gruplarına dek teknolojileri kullanan bilig ve materyallerin indirilebildiği bir öğrenim alanıdır.

Öğrenim portalı: Bir websitesidir. Özelliği öğrencilere klasik eğitim ve öğrenim kaynakları sunar. İşleticilerine servis sunucusu veya host ismi verilir.

P

Panel: Dinleyiciler önünde, bir başkan yönetiminde bir konuda karara varmaktan ziyade sorunu çeşitli yönleriyle aydınlatmak, farklı görüşleri, farklı anlayışları ortaya koymak amacını güden ve uzmanlar tarafından yapılan tartışmalı konuşmalara denir. Panelin sonunda, dinleyiciler panel üyelerine soru sorabilirler.

Pardus: Türkiyede geliştirilen genel kamu lisanslı açık kaynak kodlu Linux kullanım ara yüzüdür. Geliştirmeye ve kişiselleştirmeye açık olması ve özgür yazılıma sahip olması en önemli avantajlarıdır.

PDA (personal digital assistant): Avuç büyüklüğünde bilgisayar cihazıdır. Kişisel bilgiler yanında, randevuler, planlar kaydedilebilir. Son senelerde PDA lar için hemen her kitabın ve tıbbi eğitim materyalinin uygun formatı oluşturulmaya başlanmıştır. Diğer bilgisayarlardan internet ortamından bilgi alışverişi yapabilir.

PDF (Portable Document Format; *Taşınabilir Belge Biçimi*), platformlar arası taşınabilir ve yazdırılabilir belgeler oluşturmak amacıyla üretilmiş sayısal bir dosya biçimidir. Birçok platform için bedava görüntüleyicinin olması dolayısıyla PDF yazdırılabilir ve düzenlenmesi beklenmeyen belgelerin dağıtımı için tercih edilir. Dosya biçimi açıktır ve ISO standardı olma aşamasındadır.

PHP: Personal Home Page. *Kişisel anasayfa*. Açık kod uygulamalı, sunucu taraflı bir betik dili ve Programlama dilidir. PHP, bloglara forumlara, portal sistemlere veri tabanlarına ilişkin her türlü süreçte kullanılan, birden fazla veri tabanı oluşturma ve barındırmada HTML'den daha iyi bir sistemdir.

Portfolyo: Eğitim ve öğrenim ile ilgili tüm faaliyetleri içeren kişisel dosyadır.

Problem tabanlı öğrenme: Probleme yaklaşım biçimli öğrenmedir. Bütün öğrenme aktiviteleri odakta problemeye hedeflenmiştir. Öğrencide, kuramları kavrama, bütünleştirme, analiz, çıkarımlar vb. süreçlerini destekleyen önemli bir öğrenim tipidir.

S

Serbest erişim: Bir eğitim kuruluşunun eğitim, öğretim materyallerine bir çok yerden zaman ve yer sınırlamaları olmaksızın ulaşılabilmesidir.

Senkron uzaktan eğitim: Eş zamanlı iletişimi sağlayan teknolojiler ile etkileşim

Seminer: Bir uzmanlık alanındaki gelişmeleri konunun ilgisine tanıtmak ve farkındalık yaratmak için başvuru ve konunun seçkin kişilerince yapılan açıklama toplantıdır.

Simülasyon-modelleme: Madde, materyal, senaryo ve süreçleri gerçek hayattakine çok benzer şekilde sanal-suni tanımlama ile taklit edilmesidir. Karar verme ve analiz aşamalarında çok yararlı bir öğrenim modeli olduğundan bahsedilir.

S

Şifreleme: Gizlenmek istenen bir metnin ya da bilginin bir başkası tarafından okunmasını ve/veya değiştirilmesini engellemek için veri üzerinde yapılan işlemdir. Şifrelenen bir metin ancak şifreleme işleminde kullanılan anahtar ya da bu anahtara karşılık gelen ikincil anahtar ile açılabilir. İnternet üzerinde yapılan veri transferlerinde çokça kullanılan

bir güvenlik mekanizmasıdır.

I

Telekonferans: Ayrı iki veya daha fazla lokasyon arasında radyo bağlantıları, video veya bilgisayar sistemleri ile sağlanan 2 yönlü elektronik iletişimidir.

U

Uzaktan eğitim: öğrenci ile öğretmenin fiziksel olarak aynı ortamda olmaması durumunda her türlü eğitim teknolojisinin kullanılabilirdiği süreçtir.

I

Truva atı: Yasal ve güvenli bir program olarak gözüküp arka planda izin verilmeyen işler yapan bir program olabilir, ya da yasal bir programın bir cracker tarafından değiştirilerek dağıtılmış versiyonu da olabilir. Truva atları virüsler gibi diğer bilgisayarlara yayılamazlar.

V

Videokonferans: Değişik lokasyondaki gruplar arasında video ve radyo sinyalleri kullanılarak gruplar arasında link sağlanmasıdır.

Virüs: Bulaştığı sisteme zarar verebilen; yayılabilen ve bilgisayarlara da bulaşan program veya fonksiyondur. Bulaşma genellikle virüsün kendisini sistemdeki diğer dosyalara eklemesiyle gerçekleşir.

Y

Yanlı Tutum: (Bias) Bir şeye, bilgiye, duruma karşı önyargılı, taraflı, tercihli ve meyilli davranma ve tutum takınma durumu.

Z

Zengin Metin İşaret Dili: *Hyper Text Markup Language*. HTML günümüzde internet üzerinde veri paylaşımı için kullanılan en yaygın metin tabanlı dildir. Yazı, görüntü, video gibi değişik bilgileri ve bunları içeren sayfaları birbirine basitçe bağlamak, buna ek olarak söz konusu sayfaların internet tarayıcı yazılımlar tarafından düzgün olarak görüntülenmesi için gerekli kuralları oluşturur. Html "tag" isimli başlıklarla çalışır, HTML internet kullanıcılarının çeşitli kodlarda yazılan internet sayfasındaki bilgilere erişimini ve web sayfası yapımını da sağlayan arayüz olarak ta kabul edilebilir.

Kaynakça:

1. Theory and Practice of Online Learning / Chapter 1 Foundations Of Educational Theory For Online Learning
2. TBV uzaktan eğitim kılavuzu 2003
3. <http://www.astd.org/LC/glossary.htm>. erişim tarihi:13.haziran. 2010
4. e- learning a guide book of principles, procedures and practices, Naidu S, 2003 India, ISBN: 81-88770-04-3
5. tr.wikipedia.org (erişim tarihi: 14.6.2010)
6. www.ttnet.com.tr
7. Eğitici Cep Kitabı. Demirel Yılmaz E. İmge Kitabevi. İSBN: 978-975-533-647-3. 3 Baskı. Ankara. 2010
8. Curriculum Development for medical education. Kern D, Thomas P, Hughes M. The Johns Hopkins University Press, 2009. USA.